

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

ЯПОНСЬКА МОВА В ЕПОХУ ЕДО

Студентки групи Пяп 04-20
факультету східної і слов'янської філологія
денної форми навчання
Освітньої програми:
Японська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська

Тищенко Владислави Олегівни

Науковий керівник:

Щербань Наталія Ігорівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1: ЯПОНСЬКА МОВА В ПЕРІОД ЕДО.....	5
1.1 Розвиток діалектів	5
1.2 Система письма.....	10
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 1.....	15
РОЗДІЛ 2: ВИКОРИСТАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ 1603-1868 р.....	17
2.1 Особливості використання діалектів.....	17
2.2 Приклади системи письма та вимови японської мови за часів Едо.....	22
2.3 Форми ввічливості.....	27
ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 2.....	29
ВИСНОВОК.....	30
АНОТАЦІЯ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ВСТУП

Епоха Едо в Японії почалась з повалення шьогунату Муромачі (також відомий як шьогунат Ашікага) коаліцією даїмьо, яку очолювали Ода Нобунага, Тойотомі Хідейоші та Токувага Ієясу. Їй передував період міжусобних війн між очільниками провінцій Японії, який в японській історіографії традиційно називається Сенгоку Джідай. Відносно періоду Сенгоку Джідай, епоха Едо відзначалася політичною стабільністю та миром, наслідком цього став стрімкий розвиток японської культури та мови. Серед культурних досягнень періоду Едо, що стосуються безпосередньо розвитку японської мови, можна виокремити:

- появу власної національної писемності – «кана», та поступове витіснення нею «канджі» – китайської ієрогліфічної писемності, що домінувала в Японії раніше;
- виникнення нових літературних стилів – «хайку», «сенрю» та «кьока», та вдосконалення вже існуючих («гункі», «танка»);
- формування спеціальних наріч для різних складових японського суспільства (наприклад «едо-бен» для нижчих класів населення, «оннадзі» для жінок, тощо)
- прибуття європейських місіонерів в Японію, наслідком чого стало поширення християнства та європейських культурних елементів (а отже й специфічних європейських та християнських понять, що спричинили утворення пласту запозиченої японцями лексики) та подальший період ізоляції – Сакоку.

Обраний урядом Токугава курс на досягнення культурної незалежності Японії, що знайшов свій вияв в запровадженні власної суто японської знакової системи, розвитку друкарства, забороні контактів з зовнішнім світом (за винятком голландських купців в Нагасакі), зростанні рівня грамотності та розвитку масової літератури «гесаку» спричинив бурхливий розвиток японської мови в напрямку її уніфікації. До кінця періоду Сенгоку японська мова була значно більш неоднорідною, розбитою на безліч діалектів, серед

яких домінував діалект Камакура. В свою чергу епоха Едо з лінгвістичної точки зору є епохою синтезу діалектів в єдину японську мову, що відбувся, не в останню чергу, завдяки зусиллям Сайхаку Іхара, Монджемон Чікамасу, Башьо Мацуо, Шікітей Санма та Кьоден Санто – основоположників японської масової культури того часу. З огляду на вищевикладене, японську мову періоду Едо можна вважати безпосередньою предтечею сучасної японської мови.

Розвиток японської мови періоду Едо досліджували В. І. Бондарук, Ю.І Батюк, Н.А. Сиромятніков, А.Ю. Зарудна, Б.О. Вікторов, В.В. Рижук, Н.Я. Костишин, В.А. Джирук, В. Танідзакі та інші вчені. *(вчених буде більше, їх потрібно додавати по мірі використання їхніх робіт в курсовій. Наявні вчені взяті з google scholar за запитом «японська мова період Едо»)*

Об'єктом дослідження є ретроспективний аналіз розвитку японської мови.

Предметом дослідження виступає японська мова періоду Едо, її лексичні і фонетичні особливості та чинники, що впливали на розвиток японської мови протягом 17-19 століть.

Мета дослідження з'ясувати яких впливових змін зазнала японська мова в період Едо

РОЗДІЛ 1: ЯПОНСЬКА МОВА В ПЕРІОД ЕДО

1.1 Використання діалектів

Період Едо в Японії тривав від заснування шьогунату Токугава до його ліквідації і відновлення прямого імператорського правління, тобто з 1603 по 1868 рік. Цей період в історії Японії був відомий своєю стабільністю, розвитком культури, мистецтва, торгівлі та ремесла. Однак, це все супроводжувалось війнами, прийняттям нових законів та змінами у соціально-економічному житті, через ці історичні події японська мова також зазнала змін.

В епоху Едо в Японії була запроваджена політика самоізоляції, через що зменшився рівень міграції та збільшилась регіональна самодостатність. Також, різні регіони розвивались незалежно один від одного, всі ці події стали причиною зростанням розвитку діалектів в Японії. Вони відрізнялись вимовою, лексикою та граматиною, їх вплив можна побачити в сучасній японській мові.

Діалект-різновид певної мови, що разом із літературним становить національну мову; засіб спілкування між представниками однієї територіальної чи соціальної групи.

Одним з діалектів, що з'явилися за часів Едо є діалект едо.

Едо діалект є історичним діалектом, який використовувався в період Едо, коли місто Токіо, було більш відоме, як Едо.

У той час Едо був центром політичної та економічної влади в Японії, і багато людей переїжджали до міста з різних регіонів країни. Це призвело до того, що в едо діалекті поєдналися різні регіональні варіації японської мови, що зробило цей діалект дуже різноманітним та складним.

Едо діалект відрізнявся від інших діалектів японської мови відмінним вживанням граматики та лексики, а також вимовою звуків. Наприклад в едо діалекті вживалися деякі діалектичні слова та вирази, які були непритаманними для інших регіонів Японії. Хоч і едо діалект не є домінуючим діалектом в Японії сьогодні, він залишається важливим елементом історії та культури міста Токіо та Японії в цілому.

В наш час, в Японії використовують Токійський діалект, який є стандартним варіантом японської мови. Історично, Токійський діалект розвивався на основі едо діалекту. Після того, як Едо став Токіо, токійський діалект став домінуючим і поширився на всю країну. Сьогодні Токійський діалект використовуються у багатьох мас-медіа, урядових установах, освіті та бізнесі в Японії.

Окрім едо діалекту, в Японії за часів Едо, були поширені такі діалекти:

1. Канто – діалект, що використовувався в регіоні Канто, до якого входила і тодішня Едо. Виник в результаті розвитку міста Едо. Під час правління Токугава, Едо став столицею Японії та центром економіки, політики, культури. В той час, Едо було значно відокремлене від інших регіонів Японії та мав свої унікальні культурні і мовні риси, які були відображені в діалекті канто.

Однією з характерних рис канто діалекту є використання специфічних вимовних відмінностей та діалектних слів, які відрізняються від інших діалектів японської мови. Наприклад, у канто діалекті голосні звуки «о» та «у» можуть вимовлятися як «е» та «і». Також, канто діалект має свої відмінності в граматиці та лексиці. Наприклад, у канто діалекті існує специфічний спосіб утворення питальних речень, який відрізняється від інших діалектів. Крім того, у канто діалекті існує багато діалектних слів та виразів, що не притаманні іншим регіонам Японії.

(Kanto dialect, Wikipedia)

2. Кансай – діалект, що використовується в регіоні Кансай, який на заході в Японії та включає такі міста як Осака, Кіото та Кобе. Історично, Кансай був важливим регіоном Японії, з осередком влади та культури у місті Кіото, коли Японія ще була поділена на окремі провінції. У період Едо, Кансай був одним з центрів політичної та культурної влади, що дало поштовх до розвитку кансай діалекту. Цей діалект у період Едо був широко використовуваний у різних сферах життя. До прикладу візьмемо театр кабукі, який став популярним у цей період, актори часто використовували кансай діалект для створення характерів та виразів. Також, його використовували у торгівлі, що розвивалась в регіоні Кансай, та у спілкуванні між різними соціальними групами, такими як купці, селяни, самураї. Однією з особливостей цього діалекту є використання відмінностей у вимову та акцентів, що може робити деякі слова та вислови незрозумілими для тих, хто використовує стандартну японську мову. Наприклад, в кансай діалекті звук «і» часто замінюється на «е», а звук «у» може бути вимовлений менш помітно, що робить деякі слова та вислови різними у порівнянні з стандартною японською мовою. (Kansai dialect, Wikipedia)

3. Токайдо діалект – діалект, який використовувався в регіоні Токайдо, який включав до себе такі провінції: Канагава, Шідзуока, Айчі, Фукушіма, Міягі та ін. Цей діалект був достатньо впливовим в той час, оскільки Токайдо було транспортним сполученням між Едо (сучасне Токіо) і Кіото та мав обсяг торгівлі і зв'язків між містами. Токайдо діалект мав свої відмінності від інших діалектів японської мови, які використовувались в різних регіонах Японії. Наприклад, він мав свої власні варіанти граматики та вимови, а також використовувались специфічні слова та вирази, які були незрозумілими для людей, що проживали в інших регіонах або не володіли цим діалектом. Токайдо діалект став популярним в період Едо, коли магістралі, що проходили

через цей регіон, були основним сполученням між різними частинами світу. Багато з відомих поетів того часу, таких як Мацуо Башьо та Ісса Кобаяші, використовували Токайдо діалект у своїх творах. Цей діалект продовжував зберігати свою популярність до кінця періоду Едо, але з початком періоду Мейджі (1868-1912) стандартизація японської мови призвела до поступового зникнення більшості регіональних діалектів, в тому числі і Токайдо діалекту.

(Language life in Japan: Transformations and prospects, 2011 рік)

Отже, дізнавшись про особливості та відмінності вищеперерахованих діалектів, що використовувались за періоду Едо, можемо зробити висновки, що діалекти мали вагомим значення в японській мові. Оскільки Едо було столицею того часу, діалекти Едо були домінуючими в мовній культурі країни.

Перш за все, вони використовувались в літературі та театрі. Одними з найвідоміших творів того часу, що були написані на едо діалекті – це «Токайдо-го-дзесу», автором якого був Утава Хірошігу та «Токіо га Рандзу» від Кацу Машіро. Діалект едо також використовували у театральних виставах кабукі та бунряку.

Щодо інших діалектів, що широко використовувались за тих часів, можемо сказати, що канто діалект був важливим для розвитку японської мови періоду едо, оскільки він використовувався як в усному мовленні, так і в літературі та театрі. Багато з найвідоміших японських класичних творів були написані мовою, що базувалась на діалекті канто, зокрема, «Такегава Імонокураджі», «Гацуранба», «Тедзука - но - ічідай» та ін.

В той же час, кансай діалект використовували в літературі та мистецтві, зокрема у книзі «Сегабонсай» - це збірка висловів, які використовуються в регіоні Кансай та вважаються важливими для розуміння місцевого життя та культури. Цей діалект також був поширений серед торговців та ремісників. Отже, діалект кансай

відігравав значну роль у розвитку японської мови та літератури протягом періоду Едо, включаючи створення нових слів та виразів, що згодом стали частиною стандартної японської мови.

Наступний діалект – Токайдо. Цей діалект мав свою власну граматику та лексику, які відрізняються від стандартної, проте він також мав вплив на сучасну японську мову, так як багато слів, що використовувались в діалекті Токайдо, стали широковживаними в стандартній японській мові. Крім того, діалект Токайдо відігравав важливу роль в літературі та поезії періоду Едо, є багато творів, що написані мовою, яка базувалась на діалекті Токайдо, зокрема «Генджі Моногатарі» та «Хокку».

1.2 Система письма

Система письма японської мови, що використовувалась протягом періоду Едо, була дуже схожа на ту, що використовують і донині. Загалом, період Едо багато хто розглядає, як початок сучасної японської мови. Проте, деякі вважають, що зародження сучасної японської мови почалось в період Мейджі (1868-1912), хоча можна стверджувати, що саме у період Едо уряд переглянув аспекти використання мови, також, лінгвістичні елементи сучасної японської мови почали вкорінюватись ще за тих часів.

В той час дуже поширеним були листування, оскільки воно було одним із засобів комунікації між різними частинами Японії, а також між Японією та іншими країнами. Листування, як засіб спілкування, було широко використовуваним між різними людьми, включаючи, чиновників, друзів та родичів, особливо популярним воно було серед самураїв та купців, які використовували листування для встановлення ділових відносин, комунікації з колегами, партнерами та родичами. Листування в той час було дуже формальним, а його зміст часто був пов'язаний з бізнесом або соціальними відносинами. Наприклад, листи могли мати запити про товари, запрошення на різні заходи, питання про стан здоров'я,

висловлення подяки та інші подібні повідомлення. Тоді, листи писали вручну, за допомогою кисті та чорнила. Письмо було важливою навичкою, якою повинні були володіти багато людей, в різних соціальних групах. У культурі листування важливим був не тільки зміст листа, але й його форма та оформлення, тому важливо було мати навички каліграфічного письма. Також, важливо було дотримуватись етикету при написанні та відправці листів, так як це могло відображати статус та повагу до отримувача.

Листи були написані різними видами письма, що використовувались за часів періоду Едо, а саме:

1. Кана - це система фонетичного письма, яка складалася з двох абеток: хірагани та катакани.

Хірагана- це вид кани, яка була утворення завдяки спрощенню скорописного варіанту ієрогліфів, використовують для запису часток та запису змінних частин слів.

Катакана- японська складова абетка кани, її знаки походять від складових частин китайських ієрогліфів, використовується для запису іншомовних слів європейського походження, іншомовних власних назв та термінів, еквіваленти яких, відсутні у японській мові.

Кана використовували для запису японської мови, а також для простих записів класичної китайської мови.

2. Канбун - це була класична китайська мова, записана японськими кана-символами. Канбун використовувалось для письма літературних творів, віршів та інших творів класичної китайської літератури.

3. Китайські ієрогліфи - також використовувалися у Японії за часів Едо, особливо для письма офіційних документів та листів.

4. Каліграфія - мистецтво письма, яке було дуже важливим у культурі Японії за часів Едо. Було розроблено декілька стилів каліграфії, включаючи:

- Каішьо - основна система каліграфії в Епоху Едо. Вона використовувалась для написання китайських ієрогліфів та зазвичай характеризувалась великими, рівними та чітко окресленими лініями. Це була найбільш формальна та стандартизована система каліграфії.
 - Гьошьо - більш розвинена версія каішьо, яку використовували для швидкого письма. В ній лінії були менш рівними, з більшими кінцями та більшою експресією. Зазвичай, цю систему використовували для письма приватних листів.
 - Сошьо – найбільш відмінна від попередніх, оскільки вона відображала стиль курсиву. Форма ліній була повністю змінена, їх форма стала більш експресивною, але менш чітко стандартизованою. Цю систему часто використовували для написання поезії та інших творів мистецтва.
5. "Woodblock printing*" - технологія друку, яка була дуже популярною Японії за часів Едо. Ця технологія дозволяла виготовляти копії текстів у великій кількості, що сприяло поширенню книг та інших видань.

Ці види письма були важливими складовими японської мови за часів Едо, оскільки вони вплинули на формування та розвиток сучасної японської мови, яку ми використовуємо в наші часи.

Щодо писемності в період Едо, японці використовували китайське письмо як основний засіб писемного спілкування, записування та передачі інформації, оскільки Японія була сильно вплинута китайською культурою, тому це відобразилось в багатьох аспектах її життя, включаючи письмо. Японська еліта, освічені та ділові люди вивчали та використовували китайське письмо у спілкуванні і не тільки, оскільки китайська писемність вважалась більш престижною та формальною. Загалом, під час періоду Едо, китайське письмо відіграло важливу роль, як мова ділового спілкування, культурного обміну. Воно було однією з основних мов, що вивчали у японських школах того часу, і знаходила застосування у багатьох галузях, включаючи літературу,

філософію, науку, мистецтво та політику. Його використовували для написання книг, документів, офіційних листів та інших видів писемного спілкування. У період Едо китайська писемність розвивалась відповідно до власних потреб та традицій країни. Японська каліграфія була сильно вплинута китайською каліграфією, але японські майстри також створювали власний стиль каліграфії, відомий як «бунчо». Японські майстри також розвивали власні методи читання та інтерпритації класичних китайських творів, які допомагали зберегти культурне надбання китайської писемності в Японії.

Китайське письмо складається з ієрогліфів, що в японській мові називаються канджі.

Канджі – це китайські ієрогліфи які використовуються в японській писемності, частіше для запису основ дієслів та прикметників та інше. Перші китайські писемні роботи потрапили до Японії завдяки буддійським ченцям з корейського королівства Пекче близько 5 століття.

Дивлячись на те як ієрогліф потрапив в середовище японської мови, він буде використовуватись для написання різних слів або морфем(один знак має один або кілька значень). Якщо ієрогліф часто вживають, то він має десять, або більше різних читань. Читання ієрогліфа зазвичай залежить від місця у реченні, контексту, сполучення з іншими знаками та інше. Також воно поділяється на онйомі(це японська інтерпритація китайської вимови) та кунйомі (японський смисловий переклад ієрогліфа.) У наші часи, в японській мові використовується близько 3000 ієрогліфів.

(<https://studfile.net/preview/5114860/page:3/>)<https://studfile.net/preview/5114860/page:3/>)

(<https://translated24.com/history-of-japanese-language/>)

Японці використовували канджі для написання своєї мови, додаючи до них японські читання. Однак, з часом, виникла потреба в написанні японською мовою за допомогою канджі. З цією метою було розроблено канбун, систему написання японською мовою з використанням канджі та граматичних

конструкцій китайської мови. Канбун використовували для написання офіційних документів та наукових праць.

Проте з початком періоду Мейдзі в 1868 році, коли Японія відкрилася до Заходу, китайська писемність почала втрачати свою важливість у японському суспільстві. Незважаючи на це, китайська писемність залишається важливою частиною японської культури та надалі вивчається у школах та університетах.

Крім канджі японці використовували інші системи запису, такі як хірагана та катакана, які є двома видами складових письмових систем японської мови. Ці системи складаються з фонетичних символів, які використовуються для записування японських слів та словосполучень.

В ці часи почало розвиватись друкарство також і хіраганою, тому така література як 戯作, gesaku і збірки «зразкових листів» 往来物, ōraimonō були написані реченнями, які змішували канджі та хірагану. Було немало книжок які використовували в такому стилі, серед них (経典余師) яка привернула увагу доволі рано, через те що це була перша книга, яка використовувала речення, що змішували канджі та хірагану.

Щоб була змога читати китайську класику японською мовою. Такі книги спочатку випускали для студентів. Також звичайні канджі та хірагана, можливо, використовувалися в академічних книгах, коли видавці припускали, що читачі не були вченими.

(The Usage of Sentences Mixing Regular-Script Kanji and Hiragana in the Latter Part of the Edo Period Author(s) Hisada, Yukio, 2018 рік)

Сама хірагана почала розвивати ще у епоху Хейан. А саме значення як «звична кана» було використане у 16 ст. Першими хто почав користуватись хіраганою були жінки, тому через це, ця абетка почала називатись як, «女手» та «女文字» якщо перекласти дослівно то це буде «жіноче письмо». Під завершення доби Хейан, хірагана мала близько 300 знаків, тому через це, ще багато століть

намагались її змінити та упорядкувати, тому на початку епохи Мейджі кількість знаків було скорочено всього до 100. Потім у 1900 році, кількість знаків самої хірагани були обмежено всього до 48. В сучасному письмі японської мови, зазвичай вживають тільки 46 знаків.

Через те що хірагана має більше ніж тисячолітню історію, то сучасні знаки взагалі не нагадують ієрогліфи, з яких вони були утворені.

Також важливо зазначити, що у процесі розвитку японської писемності та мови, розмір застосування хірагани змінювався, нею могли записувати твори, романи, тексти, а могли і не застосовувати ніде взагалі, бо надавали перевагу ієрогліфам. Але важливим моментом є те, що завдяки історичним змінам японського письма за хіраганою, була закріплена роль запису службових слів, граматичних показників, тощо.

Зараз почали використовувати хірагану замість рідкісних та складних ієрогліфів. Тому тепер написання слів хіраганою, практично вже витіснило написання багатьох слів ієрогліфами. Також потрібно зазначити, що вона слугує для написання слів з узагальненою семантикою, прикладом може бути запис дієслів з широким значенням. Також завдяки хірагані здійснюється відокремлення між службовими та омонімічними повнозначними словами.

Також, в епоху Едо, почало поширюватись використання катакани. Катакана також використовувалась для виділення окремих слів або фраз у тексті, щоб облегшити їх читання та розуміння. У цей період катакана використовувалась головним чином для запису імен іноземців та іноземних слів, а також для позначення звуків у музиці та театрі.

Катакана складається з 46 символів, які виглядають як прості геометричні фігури, такі як квадрати, прямокутники та круги. Ці символи використовуються, щоб передати звуки, які не можна виразити за допомогою китайських ієрогліфів, що складаються з більшої кількості рис.

Катакана стала більш популярною в Японії з початку періоду Мейдзі в 1868 році, коли Японія почала швидкий процес модернізації та індустріалізації, що

супроводжувалася появою нових іноземних слів та термінів, які потребували нового засобу запису. У цей період катакана почала використовуватися не тільки для іноземних слів, але й для позначення наукових термінів та термінології в інших галузях знань.

Загалом, катакана залишається важливою частиною японської писемності, і вивчається в школах та університетах, а також використовується в різних сферах, від науки та технологій до музики та масової культури.

(https://omniglot.com/writing/japanese_hiragana.htm)

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Оскільки Епоха Едо для Японії була періодом стабільності і в країні була запроваджена політика самоізоляції, можна зробити висновки, що через ці події японська мова почала стрімко розвиватись. Причиною цього стало зниження розвитку міграції та збільшення регіональної самодостатності, регіони почали розвиватись самостійно один від одного. Ці події вплинули на збільшення використання діалектів. Кожен регіон мав свій власний діалект, які кардинально відрізнялись один від одного. Це було пов'язано з географічним розташуванням, історією та культурою регіонів. Відмінним в діалектах може бути акцент, вимова, вокабуляр, побудова речень та ін.

Наприклад, в Токіо, яке в той час було столицею, був розвинутий акцент Едо-бен, який став основою для сучасної стандартної японської мови. Однак, деякі інші регіони мали свої власні діалекти, які значно відрізнялися від Едо діалекту. Наприклад, діалект канто, який включає в себе префектури Ібаракі, Гунма та Сайтама, мав свої унікальні вимову та вокабуляр.

Хоча різні діалекти можуть бути важко зрозуміти для інших людей, вони відіграють важливу роль в формуванні ідентичності та культури різних

регіонів. З часом, зростання комунікацій та розвиток масової культури призвели до поширення стандартної японської мови та зменшення різниць між діалектами.

Період Едо також був відомий розвитком торгівлі та ремесла, це стало однією з причин розвитку листування, а значить і письма. Загалом, в період Едо використовували канджі, хірагану і катакану, що застосовують і в наш час. Отже, можемо зробити висновок, що всі системи письма, які використовувались і розвивались в той час стали важливим пунктом у становленні сучасної японської мови.

РОЗДІЛ 2: ВИКОРИСТАННЯ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ 1603-1868 р

2.1 Приклади використання діалектів

Японія є однією з небагатьох країн у світі, яка має японську мову, як офіційну національну мову, але в країні існує багато типів регіональних діалектів, які використовують жителі різних куточків світу для комунікації та багатьох сфер життя. Різноманітність діалектів характеризується різними інтонаціями, словами, фразами, граматичними зв'язками. Деякі з регіональних діалектів настільки відрізняються від стандартного варіанту японської мови, що людям, що не володіють даним діалектом, важко зрозуміти один одного, тому багато хто вважає діалекти достатньо складними. В епоху Едо більшість діалектів почали стрімко розвиватись, через впровадження політики самоізоляції, що стало причиною зменшення рівню міграції, саме тому збільшилась регіональна самодостанність і різні регіони країни почали розвиватись незалежно один від одного.

()

Розглянемо особливості одного з діалектів тих часів – едо бен, більш відомий, як Едо діалект. Він був домінуючим діалектом в Японії, особливо в столиці Токіо. Даний діалект був дуже популярним серед верхівки суспільства і культурної еліти, завдяки цьому Едо-бен використовувався у літературі, театрі, мистецтві та різних формах масової культури.

Перша особливість Едо діалекту- це його звучання та вимова. Вона відрізнялась від інших діалектів тим, що носії Едо діалекту мають тенденцію замінювати звук [hi] на [shi].

Наприклад:

羊 (hitsuji) – вівця.

Вимова стандартного варіанту японської мови

執事 (shitsuji)- вівця.

Вимова Едо діалекту

暇 (hima)- вільний час.

Вимова стандартного варіанту японської мови.

しま (shima)- вільний час

Вимова Едо діалекту.

Звуки можуть замінюватись і навпаки:

仕事 (shigoto) – робота.

Вимова стандартного варіанту японської мови.

ひごと(higoto) – робота.

Вимова Едо діалекту.

しんせつ (shinsetsu) – добрий.

Вимова стандартного варіанту японської мови

ひんせつ (hinsetsu) – добрий.

Вимова Едо діалекту.

Наступна особливість діалекту Едо – скорочення слів.

Ось декілька прикладів використання скорочень:

へええ (hee) – скорочення слова はい (hai) – так, використовувалось для висловлення здивування або захоплення.

おいでやすい (oideyasui)- скорочення фрази おいでなさい (oidenasai) – будь ласка, приходьте, яке використовувалось для запрошення людей в магазини та ресторани.

あんま (anma) – скорочення слова あんぷく (anpuku) - масаж живота, яке було популярним у період Едо.

めかん (mekan) – скорочення слова まがね (megan)- окуляри, використовувалось для позначення людей, що носять окуляри.

Ці приклади показують, як діалект Едо використовував скорочення слів, щоб зробити мову більш розмовною та виразною.

Наступний діалект, що використовували в період Едо – Кансай діалект. Нижче наведені особливості цього діалекту, що відрізняли його від інших діалектів.

Однією з найбільш відомих особливостей діалекту кансай є його акцент. У цьому діалекті слова можуть мати високий або низький тон, в залежності від позиції в реченні.

Наприклад, слово ほん (hon) – книга, вимовляють з низьким тоном, коли воно вживається в реченні як підмет, а з високим тоном, якщо воно вживається як об'єкт.

Наступне, що відрізняє Кансай діалект від стандартного варіанту японської мови – власний словник та граматики.

Наприклад, діалект кансай використовує багато слів-вигуків, таких як

あかん (akan) - погано,

ありやま (aryama) - гаразд,

おおきに (ookini) – дякую

Та інші.

У діалекті кансай часто використовується префікс "お" перед іменами, щоб показати повагу або навіть прив'язаність до людини, до якої звертається. Наприклад, замість того, щоб сказати 山田さん (Yamada-san), у діалекті кансай скажуть お山田さん (o-Yamada-san).

Канто діалект.

Діалект канто має свою власну граматику, яка може відрізнитися від стандартної японської мови. Наприклад, в діалекті канто використовується слово "ちやう" (chau), що вказує на нездійсненість дії. Також, в діалекті канто є багато скорочень та виразів, які є незвичайними для стандартної японської мови.

Наприклад:

Вживання префіксу "ほん" (hon) перед прикметниками замість "本当に" (hontou ni), що означає "справді" або "дійсно".

Наприклад:

ほんまにおもしろい (honmani omoroi) замість 本当に面白い (hontou ni omoshiroi), що означає "дійсно цікавий" або "справді смішний".

Вживання скороченого варіанту дієслова "ない" (nai) вмість "ありません" (arimasen), що означає "немає" або "не є".

Наприклад:

行かん (ikan) замість 行きません (ikimasen), що означає "не піду".

Вживання префіксу "めっちゃ" (metscha) перед прикметниками, щоб підкреслити інтенсивність або величину.

Наприклад:

めっちゃうれしい (meccha ureshii) замість 非常に嬉しい (hijou ni ureshii), що означає "дуже радісний" або "надзвичайно щасливий".

Вживання діалектних слів, таких як "あかん" (akan) замість "だめ" (dame), що означає "неможливо" або "не можна".

Наприклад:

それはあかん (sore wa akan) замість それはだめ (sore wa dame), що означає "це неможливо" або "не можна".

Напстунне- це вимова. Однією з найбільш відомих особливостей діалекту канто є його вимова. Він відрізняється від стандартної японської мови тим, що деякі звуки вимовляються інакше, наприклад, "お" замість "う" та "え" замість "い". Також, в деяких випадках "つ" вимовляється як "つちや" (chha) або "つしや" (ssha).

Ось декілька прикладів слів з такою вимовою:

おいしい (oishii) - в діалекті канто може вимовлятися як "ええしい" (eeshii)

すごい (sugoi) - в діалекті канто може вимовлятися як "せごい" (segoy)

おおきい (ookii) - в діалекті канто може вимовлятися як "ええかい" (eekai)

ここ (koko) - в діалекті канто може вимовлятися як "こけ" (koke)

そこ (soko) - в діалекті канто може вимовлятися як "そつちや" (soccha) or "そつしや" (sossha)

Останній діалект, який використовувався в той період – Токайдо діалект.

Звукова вимова в даному діалекті значно відрізняється від загально прийнятих норм, наприклад:

Замість звуку "ai" в Токайдо діалекті вживається звук "ei":

Загальноприйняте: かい (kai) - море

Токайдо діалект: けい (kei) – море

Замість звуку "oo" в Токайдо діалекті вживається звук "ou":

Загальноприйняте: こおり (koori) - лід

Токайдо діалект: こうり (kouri) – лід

Замість звуку "u" в Токайдо діалекті вживається звук "eu":

Загальноприйняте: すし (sushi) - суші

Токайдо діалект: せうし (seushi) – суші

Замість звуку "e" в Токайдо діалекті вживається звук "i":

Загальноприйняте: ねこ (neko) - кіт

Токайдо діалект: にこ (niko) – кіт

Замість звуку "o" в Токайдо діалекті вживається звук "u":

Загальноприйняте: ところ (tokoro) - місце

Токайдо діалект: つくろ (tsukuro) - місце

2.2 Приклади системи письма та вимови японської мови за часів Едо

Оскільки в Японії за часів Едо дуже широко використовувались ієрогліфи, через вплив Китаю на країну. В той час, канджі вживали у різних сферах життя, включаючи літературу, мистецтво, науку, адміністративну та судову практику, релігію та побутове життя.

У літературі канджі використовували для написання поезії, романів, драм та інших літературних жанрів. Канджі використовувалися в мистецтві для написання каліграфії та для створення естампів, що є типовим мистецтвом Японії.

Канджі використовувалися в науці для написання наукових статей та трактатів, а також в адміністративній та судовій практиці для написання законів, рішень та інших документів. Один з прикладів документа, в якому використовуються канджі в епоху Едо - це офіційний указ (наприклад, приказ або наказ), виданий правителем Японії (шьогуном) або його чиновником. Наприклад, приказ про видачу землі власнику або наказ про збір податків. У таких документах канджі використовувалися для написання назв імператорських династій, звань чиновників, найменувань законів, податків та інших документів.

Одним з таких документів може бути "Bunsei Reforms" - набір реформ, запроваджених японським правителем в 1820-х роках в епоху Едо. У цьому документі використовуються канджі для написання назв законів та різних термінів, що стосуються реформи, яку впроваджували.

У релігії канджі використовувалися для написання священних текстів та релігійних книг, таких як "Китаб аль-Канз" (Книга Скарбів), яка була перекладена з арабської на японську і написана в канджі.

Також канджі використовувалися в побутовому житті Японії, включаючи написання писем, оголошень, реклами та інших документів.

Канджі, що виникли в Японії в епоху Едо, зазвичай відображають традиційні японські культурні та історичні елементи. Ось деякі приклади таких канджі:

江戸 - Едо, столиця Японії в епоху Едо.

武士 - самурай, бойова кляса, яка була панівною в епоху Едо.

浮世絵 - укійо-е, традиційний японський вид мистецтва, що складається з дерев'яних блоків для друкування та фарб.

落語 - ракуго, традиційна японська комедія, що базується на гумористичних монологам.

侍医 - самурайський лікар, який надавав медичну допомогу воїнам та іншим членам бойової кляси.

町人 - міський житель, який не належав до бойової кляси або до селян.

歌舞伎 - кабукі, традиційний японський театр з красивими костюмами та макіяжем.

茶道 - чадо, японський чайний церемоніал, який практикують з метою розслаблення та медитації.

寺子屋 - темплерська школа, де учні навчалися канджі та кана.

絵本 - ехон, традиційні японські ілюстровані книги для дітей.

Окрім впровадження нових канджі, в період едо відбулись значні зміни у правописі японської мови, які суттєво вплинули на систему письма.

Ось деякі з них:

1. Зміна правопису канджі. Всі ці зміни були спрямовані на удосконалення та розвиток японської мови, її системи письма. Наприклад:

Слово "園" (сад) раніше писалося як "園地". Однак з часом було прийнято писати це слово коротше - лише за допомогою однієї канджі "園".

Слово "麦" (пшениця) раніше писалося як "麦秀", але в епоху Едо було вирішено писати це слово коротше за допомогою однієї кандзі "麦".

До епохи Едо були вживані різні кандзі для писання слова "道" (шлях, дорога), такі як "導" та "僊". Але в епоху Едо було вирішено використовувати тільки одну кандзі "道".

Слово "龍" (дракон) раніше писалося як "竜", але в епоху Едо було вирішено використовувати "龍" як стандартизовану кандзі.

Слово "銀" (срібло) раніше писалося як "銀子", але згодом було вирішено використовувати тільки кандзі "銀".

Слово "雨" (дощ) раніше писалося як "雨水", але в епоху Едо стало коротше за допомогою однієї кандзі "雨".

Слово "花" (квіти) раніше писалося як "花菖蒲", але пізніше стало коротше за допомогою однієї кандзі "花".

Слово "橋" (міст) раніше писалося як "橋梁", але згодом було вирішено використовувати тільки кандзі "橋".

Слово "鉄" (залізо) раніше писалося як "鉄礬", але в епоху Едо стало коротше за допомогою однієї кандзі "鉄".

2. Зміни в вимові деяких звуків, зокрема:

- 1) Зміни в звуку "は" (ha): В деяких діалектах звук "は" почав вимовлятися як "ふ" (fu), наприклад, слово "はし" (паличка для їжі) почали вимовляти як "ふし".
- 2) Зміни в звуці "を" (wo): Звук "を" почав втрачати свою вимову як окремий звук і став використовуватися як маркер об'єкта в реченнях. У сучасній японській мові звук "を" вже не має власної вимови, а лише вказує на об'єкт дії.
- 3) Звук [si] (сі) та [zi] (дзі) стали вимовлятися як (ші) та (джі) відповідно. Наприклад, слово "мислити" (思ふ, omou) вимовлялося як [oshi]
- 4) Звук [tu] (ту) став вимовлятися як [tsu] (цу). Наприклад, слово "день" (日, hi) у складі "п'ять днів" (五日, itsuka) вимовлялося як [ituka]
- 5) Звук [he] (хе) та [ho] (хо) стали вимовлятися як [e] та [o] відповідно у деяких діалектах. Наприклад, слово "ніч" (夜, yoru) вимовлялося як [yorohi]

б) Звук [wo] (во) у кінці речень став вимовлятися як [o]. Наприклад, слово "люблю" (愛する, aisuru) вимовлялося як [aisur o]

7) Звук [ki] (кі) та [ku] (ку) у середині слів стали вимовлятися як [tsi] (ці) та [tsu] (цу) відповідно. Наприклад, слово "будинок" (家, ie) вимовлялося як [ike]

Також, в Епоху Едо, через політичні та культурні зміни в країні, а саме збільшення контакту з іноземними державами, змінами в економіці, з'явилося багато запозичених слів.

Наприклад, багато наукових термінів було запозичено з китайської мови, таких як:

- біологія - 生物学 (seibutsugaku)
- хімія - 化学 (kagaku)
- фізика - 物理学 (butsuri gaku).

Також з китайської мови було запозичено багато слів, які стали загальними у японській мові, таких як:

- храм - 寺 (tera),
- промисловість - 工業 (kōgyō)
- університет - 大学 (daigaku)
- буддизм - 仏教 (Bukkyō),
- таоїзм - 道教 (Dōkyō),
- конфуційський - 儒教の (Jūkyō no).

Запозичення з нідерландської мови пов'язане з контактами з голландськими купцями та місіонерами, які прибували до Японії в період Едо.

Наприклад:

- тютюн - 煙草 (tabako)
- скейтборд - スケートボード (sukētobōdo)

З голландської мови було запозичено деякі слова пов'язані з їжею.

Наприклад:

- картопля - ジャガイモ (jagaimo),
- капуста - キャベツ (kyabetsu),
- сир- チーズ (chīzu).

2.3 Форми ввічливості

У період Едо в Японії (1603-1868) існувала складна система ввічливості, яка розподілялась за соціальним статусом і відносилась до мови та поведінки. Ця система ввічливості включала різні форми мовлення та вираження поваги.

Ось деякі форми ввічливості, які використовувалися в період Едо:

1. Вживання префікса "о-" перед іменниками, які позначають особу або річ, що поважається.

Наприклад:

"o-cha" (お茶) - чай,

"o-namae" (お名前) - ім'я,

«o-kane» (お金) – гроші.

2. Вживання префікса "ご" вживалися для вказівки ввічливості до предметів. Наприклад:

- «go-shujin» (ご主人様) - власник будинку

3. Вживання слів, які позначають повагу до іншої людини, таких як:

- "san" (さん),
- "sama" (様),
- "dono" (殿)
- "sensei" (先生).

4. Вживання відповідних дієслів для вираження поваги до людей різних соціальних статусів.

Наприклад:

- для вираження поваги до старшої людини використовували дієслово "ossharu" (おっしゃる),
- для вираження поваги до молодшої жінки - "irassharu" (いらっしゃる).

5. Вживання ввічливих форм дієслів та інших частин мови, які виражають повагу та підкреслюють соціальний статус особи.

Наприклад, дієслово "aru" (ある) може бути вжите в формі "gozaru" (ござる), щоб виразити повагу до людини більш високого соціального статусу.

6. Вживання складних відповідей на запитання, щоб підкреслити повагу та ввічливість.

Наприклад, замість простої відповіді "так" (はい, hai), може бути вжито більш складну форму "そうです" (sō desu), що означає "так, саме так".

7. Вживання виразів "おはようございます" (Ohayou gozaimasu) або "御機嫌よう" (Gokigenyou) для вираження привітання з іншою людиною.

8. Вживання виразів "お疲れ様です" (Otsukaresama desu) або "御免ください" (Gomen kudasai) для вираження вдячності або вибачення.

Ці форми ввічливості використовувалися для виявлення поваги та шанобливого ставлення до інших людей в японському суспільстві періоду Едо. Вони стали важливою частиною японської культури та продовжують використовуватися і донині.

Висновки до розділу 2

Отже, досліджуючи зміни японської мови в період Едо можемо зробити висновок, що більшість з них використовуються і в наш час. Наприклад, ієрогліфи, написання та вимова яких змінилась за часів Едо, застосовують і до тепер в повсякденності. Також, запозичені з інших мов слова та фрази ми можемо зустрічати в щоденному обміні інформації між людьми, такими як: звичні нам діалоги, текстові повідомлення та офіційних випадках. В період Едо ввічливі слова та фрази широко використовувалися в епістолярному жанрі, оскільки в той час формувалась культура листування в якій було важливо

звертатись до адресата з повагою, тому це стало визначним чинником в сучасному вигляді японської ввічливої мови.

ВИСНОВОК

Досліджуючи зміни японської мови періоду Едо ми дійшли висновків, що мова того часу значно вплинула на сучасний варіант японської мови, саме тому, епоху Едо вважають становленням новояпонської мови.

До прикладу візьмемо Едо діалект. За тих часів, він був домінуючим в Японії, мав свою граматику, вимову звуків, лексику, що кардинально відрізнялась від інших діалектів, що застосовувались. Хоч і зараз Едо діалект не використовується як стандартний варіант японської мови, він залишається важливим культурним та історичним елементом Японії, оскільки на його основі формувався Токійський діалект, що зараз використовується як стандартний варіант японської мови.

Оскільки Японія того часу була вплинена Китаєм, в японській мові почало з'являтися більше китайських ієрогліфів, які також вплинули на сучасну мову, оскільки більшість канджі, що виникли в період Едо, використовуються на письмі в наш час.

Японську мову періоду Едо вважають становленням новояпонської мови, адже за тих часів відбулось багато змін у написанні, вимові слів та ієрогліфів, які застосовуються й до нині.

Саме тому, японська мова Епохи Едо, її зміни та нові запровадження відігравали значну роль у становленні сучасного варіанту мови.

АНОТАЦІЯ

本研究では、江戸時代の日本語を取り上げます。江戸時代は1603年から1868年まで続きました。日本の歴史上、この時代は安定し、文化、芸術、貿易、工芸が発展したことで知られています。しかし、この時代には戦争、新しい法律、社会経済生活の変化があり、日本語もこれらの歴史的出来事によって変化を遂げました。当時の日本

語は現代の日本語に大きな影響を与えたため、江戸時代は新日本語の形成期とされている。方言の使用は、日本語の標準変種に大きな影響を与えており、日本語の標準変種は、東京弁の江戸弁をベースに形成されているため、江戸時代には中国の影響を受け、現代の日本語に使われる新しい文字がたくさん登場しました。また、多くの言葉の発音や綴りも変更されました。変更されたものは、現在でも多くのケースで使用されています。江戸時代の日本語の変遷を調べることで、当時の言葉が現代の日本語に大きな影響を与えたという結論に至り、江戸時代が新日本語の形成期とされるようになりました。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. History of the Japanese Language (2010) Bjarke Frellesvig

2. About Japanese language (2022)

<https://www.empower.co.jp/%E6%97%A5%E6%9C%AC%E8%AA%9E/>

3. Edo Period

<https://lifeofwomenjapan.weebly.com/edo-period.html>

4. Keeping Knowledge Secret in Edo-Period Japan (1600–1868) Peter Kornicki
Vol. 14, No. 1 (Spring 2021), pp. 3-19 (17 pages)
<https://www.jstor.org/stable/48647105>
5. Japanese Writing: Pronunciation Shifts in the Edo Period (June 8, 2020)
Arthur Reiji Morris
6. Summer 7-26-2016 Japanese Dialect Ideology from Meiji to the Present
7. Japanese Dialectology in Historical Perspectives (2002)
Yui Kawaguchi and Fumio Inoue
8. Language life in Japan: Transformations and prospects, 2011 pik
9. The Usage of Sentences Mixing Regular-Script Kanji and Hiragana in the
Latter Part of the Edo Period Author(s) Hisada, Yukio, 2018 pik.
10. Japanese Hiragana, 15.03.23
https://omniglot.com/writing/japanese_hiragana.htm